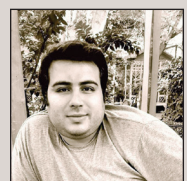

یادداشت

گوهر آزادی

مرانامه رسانه‌های توکلی چه بود؟

فصل الله توکلی

فرزند دکتر احمد توکلی

جنبه‌هایی از حیات سیاسی احمد توکلی کمتر دیده شده است. او از اوان دهه ۶۰ یک روزنامه‌نگار بوده است. در تأسیس روزنامه رسالت که در آن زمان تنها رسانه منتقد دولت میرحسین موسوی بود، نقش اصلی را ایفا کرد. تأسیس روزنامه فردا ۸ ماه بعد از دوم خرداد ۷۶ فصل دوم

حیات رسانه‌ای او را رقم زد؛ روزنامه‌ای که با این جملات، پیش از انتشار، در تبلیغات بازرگانی تلویزیون ظاهر شد: «دوست من! با من بخوان فردا روز دیگری است: ۲۴ دی ۱۳۷۶». روزنامه‌ای برای نخنگان، بدون آگهی، بدون صفحه ورزشی و حوادث، بدون عکس، تماماً سیاه و سفید، استفاده از کاریکاتور و تصویرسازی به جای عکس، تولیدکننده خبر به جای درج اخبار خبرگزاری‌ها، نخستین روزنامه بلکه رسانه ایرانی بعد از انقلاب که با سخنگوی کاخ سفید مصاحبه اختصاصی کرد، با صفحه روزانه گزیده مطبوعات که گزینشی سنجیده از مواضع «درست» جراید کشور بود، از سلام و عصر ما بگیر تا کیهان و اطلاعات و رسالت. بعدا وقتی روزنامه به دلایل مالی تعطیل شد، مطالب منقول از جراید اصلاح‌طلبی مانند سلام و عصر ما بیشتر از جراید اصولگرا بود. برای نخستین بار در رسانه‌های ایران تمام القاب را از اسامی افراد حذف کرد، فی‌المثل مقام معظم رهبری در مقام خبر و تحلیل سیاسی و در روزنامه‌نگاری حرفه‌ای، مقام رهبری بود و به همین منوال سردار سازندگی، اکبر هاشمی رفسنجانی و آیت‌الله جنتی، احمد جنتی. این روزنامه بسیار آوانگارد بود حتی در قطع خاص و صفحه‌آرایی و گرافیک ویژه خود. نکته بسیار مهم کادرسازی قبل از تأسیس روزنامه بود. در دانشگاه‌های تهران از دانشجویانی که مایل به همکاری بودند دعوت عام شد. سپس، کلاس‌های فشرده نگارش و ویرایش، اصول روزنامه‌نگاری، تاریخ معاصر و... برگزار شد؛ دوره‌هایی که استادان بنامی چون مهدی فرقانیان، هادی خانیکی و یونس شکرخواه در آن تدریس کردند، در کنار برخی از روزنامه‌نگاران تجربی چون علیرضا شمیرانی. این دانشجویان پیکره نیروی انسانی روزنامه را تشکیل دادند. بعدها نام بعضی از آنها بیشتر شنیده شد، مثلاً علی میرزاخانی و سیدامیر سیاح. این بعد رسانه‌ای توکلی با تأسیس سایت الف دوباره احیا شد؛ سایتی که اکنون دیگر در آن مسئولیتی ندارد و به برخی از دوستان وی واگذار شده است. از ویژگی‌های برجسته الف این بود که برای نخستین بار یک سبک واقعا تعاملی را با مخاطبان پیش گرفت. ذیل هر مطلب مخاطبان اظهار نظر می‌کردند و با غربالگری حداقلی در حد حذف دشمن‌ها بلافاصله زیر هر مطلب کامنت‌ها ظاهر می‌شدند.

بعدها این کامنت‌ها در سال ۹۳ کار دست او دادند و با شکایت مدعی العموم احمد توکلی با عناوین مجرمانه‌ای چون تشویش اذهان عمومی و بی‌احترامی به رئیس وقت قوه قضاییه به ۶ ماه حبس محکوم شد که البته تا دو سال تعلیق شد. توکلی نوعی کنشگری سیاسی را در سال‌های اخیر برگزیده که رکن اصلی آن رسانه است؛ نامه‌های سرگشاده او ابزار سیاست‌ورزی اویند. نخستین سر مقاله روزنامه فردا به قلم او بود و به بیان فلسفی نوعی مرانامه رسانه‌ای می‌پرداخت. این مرانامه که راهنمای کنش رسانه‌ای او شد عنوانی فراموش‌ناشدنی بر پیشانی خود داشت: گوهر آزادی!

دیده‌بانی از حقوق مردم

و مقابله با مظاهر فساد و مفسدین در تمام شئون و ابعاد، به‌ویژه مفساد اقتصادی است. هدف از تشکیل این سازمان مطالبه‌گری و تلاش برای کمک به شفافیت هرچه بیشتر به‌منظور پیشگیری از ایجاد فساد عنوان شده است. یکی از مهم‌ترین اهداف این سازمان مردم‌نهاد، تلاش برای رفع زمینه‌های بروز فساد و سوءاستفاده از قدرت و اختیارات، به‌ویژه در سطح مسئولان و نهادهای دولتی است. همچنین به کارگیری روش‌های تحقیقی، پژوهشی و مطالعات میدانی برای شناسایی گلوگاه‌های فساد در اولویت قرار دارد. در اهداف دیگر این سازمان، بر فرهنگسازی و اعتمادسازی در مردم با کمک رسانه‌ها و به‌منظور افزایش مشارکت و همکاری مردم با سازمان عدالت و شفافیت، تأکید شده است.

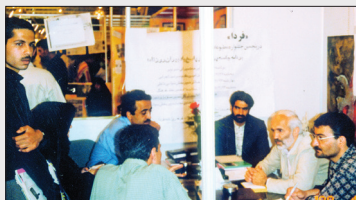
«دیده‌بان شفافیت و عدالت» سازمانی مردم‌نهاد است که به ابتکار و پیش‌نهاد احمد توکلی در سال ۱۳۹۴ تأسیس شد. در هیأت مدیره این سازمان نام چهره‌هایی همچون مرتضی نبوی، حسین نجابت، اسماعیل کوثری، الیاس نادران و... دیده می‌شود. مأموریت سازمان مردم‌نهاد دیده‌بان شفافیت و عدالت، یاری‌رسانی به نظام جمهوری اسلامی ایران برای تحقق عدالت در جامعه، رفع تبعیض

یادداشت

نماد عدالتخواهان انقلابی

دکتر احمد توکلی مردی دغدغه‌مند، پر جنب و جوش، انقلابی و اصولی است

دکتر احمد توکلی برای من که از سال ۱۳۶۰ او را می‌شناسم همچنان می‌تواند مردی باشد دغدغه‌مند، پر جنب و جوش، انقلابی و اصولی. او منشأ اقدامات بزرگی بوده و گام‌های بلندی در مسیر اهداف انقلاب و آرمان‌ها برداشته است. خود را همچنان مدیون او می‌دانم چرا که در سال ۱۳۶۵ با دعوت او کار در روزنامه را آغاز کردم و می‌دانم برای او کار رسانه‌ای از جهت درک صحیح از قدرت رسانه و تأثیرگذاری بر افکار عمومی

بیژن مقدم

سردبیر سایت الف

همواره موضوعیت داشته و دارد. راهاندازی روزنامه فردا که متفاوت از دیگران بود و پس از آن سایت خبری-تحلیلی الف مؤید این بیان است. صراحت‌لهجه و حساسیت او در قبال حقوق مردم ستودنی است. آزاده است و اگر اشتباهی از او سر زده باشد آماده عذرخواهی. بدیهی است مثل هر انسان دیگری شاید در مواردی هنگام تصمیم‌گیری اشتباه کرده باشد که حتماً در پی اصلاح آن هم برآمده است. هنوز که هنوز است با دغدغه عدالت و مبارزه با فساد می‌نویسد و ذهنی فعال دارد. در مناسبات اجتماعی به‌شدت اهل مشورت است و احترام به‌نظر جمعی می‌گذارد. دوستی‌ها را پاس می‌دارد اما نه به قیمت زیر پا گذاشتن حق، به همین دلیل ممکن است برخی دوستان و همفکرانش از او رنجیده خاطر باشند. احمد توکلی می‌تواند نماد «عدالتخواهان» انقلابی باشد که به‌دلیل پاکی در زیست فردی و اجتماعی ابوذر را بر بی‌عدالتی‌ها می‌شورد و می‌شوراند. سرش سلامت و عمرش طولانی باد!